

1. **PODUSZCZENIE** (35) *sb n*

-enie (34), -enie (1).

o oraz pierwsze e jasne, końcowe e pochylone.

sg *N* poduszczeni(e) (6). ◇ *G* poduszczeniã (18). ◇ *D* poduszczeniu (1). ◇ *A* poduszczenié (3); -é (2), -(e) (1). ◇ *I* poduszczeniem (3) *Mącz* (2), *NiemObr*, poduszczeni(e)m (2) *KuczKat*, *VotSzl*. ◇ *pl* *A* poduszczeniã (2).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w. s.v. poduszczyć.

1. *Zachęcenie, namowa, pokuszenie; incitamentum, instinctus Mącz* (34) : *Instinctus, Podufzczenie/ pobudzenie/ nadchnienie. Mącz* 415b, 14c, 53c.

poduszczenie czego (1): nie onąć poządliwość [...]: Ale przyzwolenie rozumu náfzego/ ktorým ná onę poządliwość zezwalamy/ ábyfmy iey podufzczenia y lubości naśladowáli/ to iefł grzech *WujNT* 546.

Wyrażenie przyimkowe: »za poduszczeniem [czyim]« (2): *Me impulsore haec non fecit, Nie zá moyim podufzczeniem. Mącz* 287c, 415c.

a. *Podburzenie, podjudzenie* (29) :

W połączeniu szeregowym (1): Zabianie iefł ci fłowo poľpolite/ ktorým nieiedno zabicie vczinkowe zakazuie pan Bog/ ale też yne wáfzifky zle ządze ku bliznemu náfsemu/ iako iefł/ gniew/ zawyfc/ nienawyfc/ przeklinanie/ vrąganie/ omawianie/ mfczenie/ podufczenie *SeklKat* Iv.

Wyrażenia przyimkowe: »z poduszczeniã [czyjego]« (8): *LEo* trzeći [...]/ ten s podufzczenia Herezyárchy Konftántynopolſkiego kazał wymiátác wáfzifky obrázy s kościolow y popalić *BielKron* 167v, 170, 223, 304v, 354v, 358; *BiałKaz* K2; *Pruźzacy* z podufzczenia naiwyźfzego ich kápłaná/ ktorego *Krywe* zwali: żáłowáli iſz *S. Woyciechá* zdrowo puścili *SkarŻyw* 356.

»na poduszczenie [czyje]« (1):

~ *Szereg*: »na rozkazanie i na poduszczenie« (1): *thedi kiedi Na zamku w konynye sziedzial gdzie Cunrath na flubye byl on othpowiedzial iſch tho czynyl na roſzkaľchanye y na podufczenye Bartoľcha Bylinſkiego y Mikolaya Thymyenyeczſkiego LibMal* 1543/70v. ~

»za [czyim] poduszczeniem« (1): pohámuymy y wprawmy w lepſzy rząd vkráinne fwowolne Kozáctwo/ ktore nam lámym po te látá nieflýcháne ľzkody czyni/ zá czyim podufzczeniem/ Pan Bog ľpráwiedliwy y czas okaże *VotSzl* B3.

a. *Pokusa szatańska* [czyje; w tym: *ai poss* (12), *G sb i pron* (5)] (17) : Znał fię też ná zaľtrzaľch Sżátáńſkich/ y vmiál znim woynę wieſć/ [...] tyle mu policzkw dawał/ ile kroć ábo iáwne podufzczenia iego zwyciężał: ábo táiemnym/ mądrze zábieżeć vmiál. *SkarŻyw* 353.

W wyjaśnieniu przenośni (1): *Rzekl (pan bog) á natychmiaľth burza powfłała/ [...] y podnioľly fie weľny morzkie (Ps 106/25). (koment) To iefł podufczenie dyabelskie. (-) WróbŻoľt* kk7.

Wyrażenie: »poduszczenie czartowskie, szatańskie, diabelskie, czarta, złęgo ducha« [*szyk* 11:2] (5:4:2:1:1): *WróbŻoľt* kk7; *A iſz fię ieden lepiefy grzechowi y pokuſie y ľkáżonemu przyrodzeniu/ y podufzczeniu czártowſkiemu/ á niſzli drugi ľprzećwiál: [...] tedy Pan Bog nań pierwey: to iefł/ ná ferce iego weyrzawľzy/ weyrzał też ná ofiárę iego SkarŻyw* 263. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

Wyrażenia przyimkowe: »z poduszczenia« (9): Iuż y ięzyk/ y wśy/ y oczy/ Ítaraią fie o to/ á przypátruia fie temu/ co iest fwiátá thego/ á co widzą wśytkoby rádzi požárli/ s podufzczenia onego miłtrzá fwego. *RejPos* 85.

~ *Wyrażenie:* »z poduszczenia czartowskiego, szatańskiego, diabelskiego, czarta, złego ducha« (4:1:1:1): KDy od boga oyttza przybliżał fie czas zrzadzony ku odkupieniu ludzkiemu/ [...] s podufzczenia złego ducha/ zebrali fie w radę biskupowie/ xiążęta żydowcy ij licemiernicy przeciw Iezufowi *OpecŻyw* 69; *KromRozm II* v4; *KromRozm III* C4; *RejPos* 276v; Lecz z podufzczenia czártowfkiego/ inne zakonne pánny [...] barzo ią zle do onego Amelbertá fundatorá odniosły *SkarŻyw* 193, 262, 308; *ArtKanc* T6. ~

»na poduszczenie« (2): a zaprzeć się zbawiciela fwego i nauki iego za niewielką rzecz łobie pokładaiąc/ na przyaciół fwych przekłętą namowę i duźnego nieprzyiáciela podufzczenié/ vmyślił wśyftko odwołać *MurzHist* C3.

~ *Wyrażenie:* »na poduszczenie szatańskie« (1): *MurzNT* 31 *cf Szereg*.

Szereg: »na poduszczenie i zwiedzenie« (1): Bo się tam iuż napoduszczenié i zwiedźienié fzatańfkie na pana boga gniewali *MurzNT* 31. ~

»za poduszczeni(e)m« (2):

~ *Wyrażenie:* »za poduszczeni(e)m szatańskim« (2): *KuczKat* 325; Zá podufzczeniem tedy fzátáńfkim/ [...] przyfzło do tego/ iż Papieżowie Rzymfcy/ [...] groźni byli *NiemObr* 63. ~

W przen (1) : Acz y wśyscy wierni duchownie tákie cudá czynią: dyabły/ to iest grzechy z fiebie y z innych ludzi wyrzucáiąc: [...] wężowfkie podufzczenia z ferc wybieráiąc *WujNT* 186.

2. Wzniesienie, wywołanie [czego] (1) : Susurratio, septanye, shemranye, oblocutio mala de proximo, facta occulte ad dividendum amicitiam et faciendum discordiam, opravyanye, poduszczenye nyezgody *BartBydg* 154b.

Synonimy: **1.** *namowa, natchnienie, pobudzenie, podburzenie, podżoga, zwiedzenie; **2.** *wywołanie, wzniesienie.**

Cf **PODUSZCZYĆ**

KW, AL